

Sygn. akt V ACa 759/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Iwona Wilk (spr.)
Sędziowie :	SA Barbara Kurzeja SA Jadwiga Galas
Protokolant :	Barbara Knop

po rozpoznaniu w dniu 19 lutego 2013 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa H. S.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w D.

o ustalenie nieistnienia uchwały

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 3 września 2012 r., sygn. akt XIV GC 213/12

oddala apelację i zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt V ACa 759/12

UZASADNIENIE

Powód H. S. będący współnikiem pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w D. domagał się ustalenia, że uchwała nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników (...) sp. z o.o. (poprzednia nazwa pozwanej) z dnia 10 września 2009 r. w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego nie istnieje, gdyż nie została podjęta przez organ spółki jakim jest zgromadzenie wspólników, a przez to kapitał zakładowy pozwanej jest niższy niż zarejestrowany przez sąd rejestrowy.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa zarzucając, że powództwo jest pozbawione podstaw faktycznych i prawnych oraz o zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 1 440 zł.

Wyrokiem z 3 września 2012 r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanej koszty postępowania w kwocie 1 457 zł.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 10 września 2009 r. nadzwyczajne zgromadzenie wspólników (...) sp. z o.o. (obecna nazwa spółki:(...)) na podstawie § 7 ust. 1 i 2 umowy spółki z dnia 17 marca 2009 r. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki o kwotę 19 000 zł, bez zmiany umowy spółki, w drodze ustanowienia 19-tu nowych, równych i niepodzielnych udziałów o wartości 1 000 zł każdy i objęciu nowo utworzonych udziałów przez dotychczasowych wspólników wkładami pieniężnymi. Według pkt 2 lit. h uchwały powód objął jeden udział o wartości 1 000 zł za cenę wyższą od wartości nominalnej i pokrył go wkładem pieniężnym w wysokości 3 698 550 zł stanowiącym równowartość 900 000 euro, którego nadwyżka w wysokości 3 697 550 zł miała zostać przelana do kapitału zapasowego.

W dniu 28 stycznia 2010 r. powód złożył przed notariuszem K. R. w jej Kancelarii Notarialnej w B. oświadczenie, że w dniu 10 września 2009 r. odbyło się nadzwyczajne zgromadzenie wspólników (...) sp. z o.o., które podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki o kwotę 19 000 zł, przytoczył treść uchwały i oświadczył, że jako dotychczasowy wspólnik obejmuje jeden nowy udział o łącznej wartości nominalnej 1 000 zł powstały w wyniku podwyższenia kapitału zakładowego (...) sp. z o.o. z siedzibą w D. za cenę wyższą od wartości nominalnej i pokrywa go wkładem pieniężnym w wysokości 3 698 550 zł stanowiącym równowartość 900 000 euro przeliczonych według średniego kursu NBP z dnia 9.09.2009 r., z którego nadwyżkę w wysokości 3 697 550 zł przelewa się do kapitału zapasowego (akt notarialny z dnia 28.10.2010 r. Repertorium (...)nr (...) – k. 104-108).

Zważył w tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, że podstawę powództwa o ustalenie nieistnienia uchwały (...) sp. z o.o. z dnia 10.09.2009 r. o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki stanowiły nieprawidłowości zaistniałe według powoda przy zwołaniu tego zgromadzenia. Bezsporne było, że w czasie podjęcia przedmiotowej uchwały powód będący wspólnikiem pozwanej spółki był także członkiem jej zarządu.

Podjęcie uchwały przez zgromadzenie wspólników z naruszeniem przepisów ustawy z dnia 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2000 r. Nr 94, poz.1037 ze zm.) kreuje na podstawie art. 252 § 1 k.s.h. po stronie podmiotów wymienionych w art. 250 k.s.h. uprawnienie do wytoczenia przeciwko spółce powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników sprzecznej z ustawą. Pozwana słusznie zarzuciła, że przepis art. 189 k.p.c. nie ma w tym wypadku zastosowania. Przepis art. 252 § 1 k.s.h. wyłącza bowiem w stosunku do osób objętych dyspozycją art. 250 k.s.h. możliwość wniesienia powództwa o ustalenie opartego na przepisach kodeksu postępowania cywilnego i interesie prawnym powoda. W świetle powyższego przepisu i zgodnie z ustalonym orzecnictwem, nieprawidłowości przy zwołaniu zgromadzenia wspólników nie mogą być podstawą opartego na przepisie art. 189 k.p.c. powództwa o ustalenie „nieistnienia uchwały”, lecz powodują jej nieważność, a kwestionowanie ich w drodze powództwa z art. 189 k.p.c. jest niedopuszczalne (por. wyrok SA w Białymstoku z dnia 30.01.2008 r., I ACa 612/07 - Lex Nr 383731, wyrok SA w Katowicach z dnia 16.07.2009 r., V ACa 241/09 - Lex Nr 551990). Powód miał możliwość zaskarżenia przedmiotowej uchwały w trybie art. 252 k.s.h., bowiem nie ulega wątpliwości, że o podjęciu przedmiotowej uchwały dowiedział się najpóźniej w dniu 28.01.2010 r. W dniu tym potwierdził jednak w akcie notarialnym fakt odbycia się zgromadzenia wspólników spółki (...) w dniu 10.09.2009 r. oraz podjęcia przez to zgromadzenie uchwały o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki i utworzeniu nowych udziałów, nie kwestionując prawidłowości zwołania tego zgromadzenia, a nadto złożył oświadczenie o objęciu nowego udziału zgodnie art. 257 § 3 k.s.h. W tych okolicznościach zbędne jest przeprowadzenie dowodu na okoliczność miejsca pobytu powoda w dniu podjęcia uchwały, ponieważ w tym wypadku okoliczność ta nie miała wpływu na rozstrzygnięcie sporu. W świetle art. 252 § 1 k.p.c. powództwo o ustalenie nieistnienia przedmiotowej uchwały nie zasługiwało bowiem na uwzględnienie. W

konsekwencji Sąd orzekł jak w sentencji wyroku i stosownie do wyniku sporu obciążył powoda na zasadzie art. 98 k.p.c. kosztami zastępstwa procesowego pozwanej.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją powód, który zarzucając naruszenie prawa procesowego: tj. art. 328 § 2 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 245 k.p.c., art. 253 i 254 k.p.c., art. 189 k.p.c., błąd w ustaleniach faktycznych, brak ustaleń co do miejsca odbycia się rzekomego zgromadzenia wspólników pozwanej, brak ustaleń co do miejsca przebywania powoda i D. M. oraz pozostałych wspólników w dniu 10 września 2009 r., brak ustaleń co do prawdziwości przedstawionej przez pozwaną spółkę kopii protokołu zgromadzenia wspólników z 10 września 2009 r. oraz prawdziwości listy obecności i złożonych pod nią podpisów powoda i D. M. oraz naruszenie prawa materialnego tj. przepisu art. 252 § 1 k.s.h. poprzez jego wadliwą interpretację polegającą na przyjęciu, iż przepis art. 252 § 1 k.s.h. wyłącza w stosunku do osób objętych dyspozycją art. 250 k.s.h. – a więc w niniejszej sprawie w stosunku do powoda – możliwość wniesienia powództwa o ustalenie nieistnienia uchwały nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników na podstawie art. 189 k.p.c., podczas gdy art. 252 § 1 k.s.h. przewiduje tryb zaskarżania uchwał istniejących i nie wyklucza uprawnienia zaskarżenia w odrębnym trybie dokumentów, które nie istnieją, nie są uchwałami a zostały zarejestrowane w KRS jako uchwały – przez wspólników i członków zarządu spółki wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji z uwagi na nierozpoznanie przez Sąd I instancji istoty sprawy – tj. czy zgromadzenie wspólników spółki (...) w dniu 10 września 2009 r. rzeczywiście się odbyło czy też nie, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie, że uchwała Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) Sp. z o.o. (aktualnie (...) Sp. z o.o.) z 10 września 2009 r. w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego nie istnieje, gdyż nie została nigdy podjęta, a przez to kapitał zakładowy Spółki jest niższy niż zarejestrowany przez Sąd Rejestrowy oraz o zasądzenie na rzecz powoda kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

apelacja nie jest uzasadniona.

W pierwszym rzędzie należy wskazać, iż nie mogą odnieść skutku wszelkie zarzuty apelacji powołujące się na uchybienia przepisom procedury cywilnej w zakresie postępowania dowodowego i oceny dowodów przeprowadzonej przez Sąd I instancji. Zauważyć trzeba bowiem, iż na rozprawie w dniu 30 sierpnia 2012 r. Sąd I instancji dopuścił dowody z dokumentów opisanych w stosownym postanowieniu tego Sądu, a następnie oddalił dalsze wnioski dowodowe, zgłoszone w szczególności przez powoda. Obecny na rozprawie pełnomocnik powoda nie zgłosił zastrzeżenia do tej decyzji w sposób przewidziany w art. 162 (k. 172-173).

Przepis art. 162 k.p.c. przewiduje, iż strony mogą w toku posiedzenia zwrócić uwagę sądu na uchybienia przepisom postępowania, wnosząc o wpisanie zastrzeżenia do protokołu, zaś stronie, która zastrzeżenia nie zgłosiła, nie przysługuje prawo powoływania się na takie uchybienia w dalszym toku postępowania. Zastrzeżenie strony, o którym mowa w art. 162 k.p.c., obejmuje jej oświadczenie wskazujące powstałe uchybienie z dokładnym wskazaniem naruszonych przepisów, gdy stronę reprezentuje profesjonalny pełnomocnik. Termin zaś zgłoszenia takiego zastrzeżenia jest prekluzyjny i dla obecnych na posiedzeniu upływa do zakończenia tego posiedzenia, a brak zastrzeżeń wyklucza późniejsze powoływanie się strony na zaszłe uchybienia procesowe. Jeśli więc powód nie zastosował się do uregulowania art. 162 k.p.c. i nie złożył zastrzeżenia wskazującego na uchybienia Sądu I instancji powstałe w związku z postępowaniem dowodowym to obecnie nie może się na te uchybienia powoływać tym bardziej, iż uchybienia wskazane przez powoda nie są takimi, które Sąd II instancji powinien wziąć pod rozwagę z urzędu, ani też powód w żaden sposób nie uprawdopodobnił tego, iż nie zgłosił zastrzeżeń bez swojej winy.

Wobec tego, obecnie Sąd II instancji nie może zweryfikować ustaleń Sądu I instancji, poczynionych na podstawie przeprowadzonych przez ten Sąd dowodów, w oparciu o te dowody, które Sąd ten pominął, ani też nie może uzupełnić postępowania dowodowego o te dowody.

Zatem Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji jako znajdujące oparcie w zebranych dowodach, ocenionych w granicach zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. Zarzut apelacji naruszenia tego przepisu nie jest trafny, gdy odwołuje się do sprzeczności pomiędzy treścią dowodów z listy obecności i protokołu

zgromadzenia wspólników pozwanej z 10 września 2009 r. i z protokołu negocjacji sporządzonego w tym samym dniu w Niemczech z udziałem powoda, bowiem Sąd I instancji w istocie w ogóle nie ustalił tego, iż powód brał udział w zgromadzeniu wspólników pozwanej spółki w dniu 10 września 2009 r., a ustalenia faktyczne tego Sądu sprowadzają się do przyjęcia, iż nadzwyczajne zgromadzenie wspólników pozwanej spółki podjęło w dniu 10 września 2009 r. uchwałę objętą niniejszym sporem w przedmiocie podwyższenia kapitału zakładowego spółki, a fakt podjęcia takiej uchwały potwierdził sam powód składając w dniu 28 stycznia 2010 r. oświadczenie, w formie aktu notarialnego, o objęciu udziałów w podwyższonym kapitale.

W tak ustalonych okolicznościach sprawy Sąd I instancji dokonał właściwej subsumcji prawa materialnego przyjmując, iż nie znajduje tu zastosowania przepis art. 189 k.p.c., ponieważ tryb zaskarżania uchwał przewidziany w art. 252 § 1 k.s.h., a odnoszący się do uchwał sprzecznych z ustawą, dotyczy także uchwał określonych w doktrynie jako „uchwały nieistniejące”, stąd niedopuszczalne jest ich kwestionowanie w drodze powództwa konstruowanego na podstawie art. 189 k.p.c.

Wszelkie bowiem wadliwości uchwał zgromadzenia wspólników, będące konsekwencją naruszenia ustawy a wynikające z wszelkich nieprawidłowości, także tych powstałych przy zwołaniu zgromadzenia wspólników, jego przebiegu, w tym także braku stosownego quorum (tak jak w rozpatrywanej sprawie) należy ocenić jako powodujące nieważność takich uchwał. Zatem mogą one być kwestionowane tylko na drodze powództwa o stwierdzenie jej nieważności w sposób przewidziany w art. 252 § 1 k.s.h., przez podmioty wymienione w art. 250 k.s.h., a także w terminie zawitym wskazanym w art. 252 § 3 k.s.h.

Taki pogląd wyrażony w orzecznictwie, w tym w szczególności w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 16 lipca 2009 r., sygn. V ACa 241/09 (LEX nr 551990), Sąd Apelacyjny w tym składzie w zupełności podziela. Spośród argumentów przytoczonych w tym orzeczeniu podkreślenia wymaga ten, iż regulacja kodeksu spółek handlowych w sposób pełny i wyczerpujący reguluje kwestię zaskarżalności uchwał zgromadzeń wspólników sprzecznych z prawem, bez możliwości ich atakowania przy pomocy innych środków prawnych, choćby powództwa opartego na przepisie art. 189 k.p.c., gdy nadto przepis art. 252 k.s.h. wprost wyłącza dopuszczalność podważania uchwał przy zastosowaniu art. 189 k.p.c. Przepis art. 252 § 1 k.s.h. przewiduje sankcje i szczególny tryb zaskarżania uchwały sprzecznej z ustawą, nie tylko z kodeksem spółek handlowych, ale i innymi obowiązującymi w chwili jej podjęcia. W pojęciu „sprzeczności z ustawą” mieszczą się wszelkie przypadki, w których doszło do naruszenia prawa zarówno w procesie podejmowania uchwały, jak i w odniesieniu do treści uchwały i w tym pojęciu mieszczą się wobec tego i te przypadki, które definiowane są jako uchwały nieistniejące, gdy nadto skutki czynności prawnej nieistniejącej i czynności nieważnej są w istocie takie same, bowiem w obu przypadkach powstaje stan niewywołania i niepowstania skutków prawnych.

Kodeks spółek handlowych wprowadza szczególny tryb zaskarżania uchwał sprzecznych z prawem w sposób autonomiczny bez potrzeby odwoływania się do konstrukcji kwestionowania czynności prawnych w trybie przewidzianym w innych ustawach, w tym na podstawie art. 189 k.p.c. i nie wprowadza rozróżnienia pomiędzy bezwzględnie nieważną czynnością prawną, a czynnością prawną nieistniejącą. Wynika to także z funkcji ochronnej przepisów kodeksu spółek handlowych wobec spółki jako podmiotu odrębnego od wspólników, gdy w ten sposób uwzględniony jest interes spółki i bezpieczeństwo obrotu. Wyeliminowanie wadliwej prawnie uchwały z obrotu może bowiem nastąpić wyłącznie przez krąg osób wyraźnie w kodeksie spółek handlowych wymienionych, a nadto tylko w terminie zawitym także tam przewidzianym. Podobny pogląd wyraził także Sąd Najwyższy w wyroku z 30.11.2006 r., I CSK 252/06 (LEX nr 279523, PiP 2007/7/137) w uchwale składu siedmiu sędziów z 1.03.2007 r., III CZP 94/06 (OSNC 2007/7-8/95), czy też w wyroku z 13.02.2004 r., II CK 438/02 (OSP 2006/5/53).

W sytuacji zatem, gdy powód kwestionuje prawidłowość zwołania zgromadzenia wspólników, czy też jego zdolność do podejmowania uchwał brak jest podstaw do konstruowania powództwa o ustalenie nieistnienia uchwały na podstawie art. 189 k.p.c. Powód nie ma bowiem interesu prawnego w takim żądaniu ustalenia, skoro jako osoba uprawniona (art. 250 k.s.h.) mógł we właściwym czasie wystąpić z powództwem o stwierdzenie nieważności prawnie wadliwej uchwały na podstawie art. 252 § 1 i 3 k.s.h.

Nie może odnieść skutku zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Wprawdzie uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera wadliwość wynikającą z naruszenia tego przepisu, jednak poddaje się kontroli instancyjnej.

Z tych przyczyn apelacja powoda jako nieuzasadniona podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. zasądzając od powoda na rzecz pozwanej koszty zastępstwa procesowego zgodnie z § 11 ust. 1 pkt 21 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).

(...)